

WEŁNA, DAWNE ODMIANY DRZEW OWOCOWYCH I CO JESZCZE?

Źródło utrzymania, różnorodność kulturowa oraz styl życia oparty na przyrodzie i bazujący na agroleśnictwie

JAK I DLACZEGO

Innowacje z przeszłości: przypadek zadrzewionych pastwisk

Kluczową cechą agroleśnictwa jest różnorodność. Zadrzewione pastwiska są znane szczególnie ze swojego zróżnicowania gatunkowego, każdy gatunek drzewa tworzy wokół siebie odmienne siedlisko roślinne. Poza dostarczaniem cienia, innym ważnym elementem który drzewa oferują jest uzupełnienie podstawowej bazy pokarmowej, będąc źródłem alternatywnej paszy. Decyzja, jaki gatunek drzewa nasadzimy lub pozostawimy po przecince jest często uwarunkowana wartością żywieniową jego liści/owoców.

W dodatku, poprzez systemy agro-leśne możemy przywracać tradycyjne zapomniane praktyki i zwyczaje (np. uprawa drzew połączona z hodowlą zwierząt, rękodzieło, gastronomia). Przykładem może być pozyskiwanie i przetwarzanie owoców dzikich/tradycyjnych odmian drzew i krzewów lub wełny. W opisywanym studium przypadku, rolnicy łączą ludową sztukę i kulturę z tradycjami kulturowego wypasu w celu wytwarzania unikalnych produktów o wysokiej jakości na bazie owoców dzikich/tradycyjnych odmian drzew i krzewów.

Jadalne owoce dzikich drzew (np. dzikiej gruszy) były tradycyjnym źródłem dochodów z zadrzewionych pastwisk. Wykorzystywano je jako pasza, ale mogą znajdować również zastosowanie w gastronomii.

Poprzez przywrócenie zadrzewionych pastwisk, możemy powrócić do zagospodarowania owoców tam występujących (Bogyiszló, Hungary). Anna Varga

Porzucone zadrzewione pastwisko zostało odnowione przez rodzinę rolników i jest dla nich ważnym źródłem dochodów. Wykorzystuje się tu głównie dzikie jabłonie i grusze. Pastwisko jest zgryzane głównie przez owce, częściowo przez bydło i świnie (Gospodarstwo Vácza-kő Bakony, Węgry).

Anna Varga

JAK SPROSTAĆ WYZWANIU

Odkryć potencjał zadrzewień i zmienić politykę

Dywersyfikacja produkcji zależy od zróżnicowania siedlisk w systemie agro-leśnym. W przypadku zadrzewionych pastwisk, efekt ten zależy od zasadzenia wielu różnych odmian drzew, w szczególności dawnych odmian drzew owocowych. Takie owoce w postaci świeżej lub przetworzonej są doskonałym elementem diety w rodzinie rolnika jak również mogą stanowić dodatkowe źródło

dochodu. Gospodarstwo rodzinne w Vácza-kő Major w regionie Bakony na Węgrzech przetwarza również wełnę z owiec hodowanych na zadrzewionym pastwisku. Do barwienia wełny, używane są również rośliny tam występujące. Gotowy produkt jest sprzedawany na targach lub przez sprzedaż bezpośrednią. Organizowane są również warsztaty z filcowania i barwienia wełny dla dzieci i dorosłych.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Słowa kluczowe: Dywersyfikacja produkcji; zrównoważona produkcja; drzewo; owoce; dzikie grusze; wełna; rękodzieło; zrównoważony styl życia; powrót do tradycji wsi

eurafagroforestry.eu/afinet

Systemy leśno-pastwiskowe są harmonijnymi i zrównoważonymi systemami hodowli zwierząt, które mogą dostarczyć produktów roślinnych i zwierzęcych w tym samym czasie (np. wełna, owoce dzikich/dawnych odmian drzew). Poza przywróceniem dziedzictwa kulinarnego, agroleśnictwo a w szczególności systemy leśno-pastwiskowe pozwalają na rozwój i doświadczanie innowacyjnych i środowiskowo przyjaznych metod hodowli zwierząt i spokojnego stylu życia, które będą przekazane przyszłym pokoleniom.

Artystyczna gra planszowa z elementami wełny – produkt rękodzieła z surowców pochodzących z zadrzewionego pastwiska Vácza-kő Major, region Bakony, Węgry
Andrea Vityi

WIĘCEJ INFORMACJI

Vácza-kő Major jest małym, rodzinnym gospodarstwem, utrzymującym zadrzewione pastwisko w regionie Bakony na Węgrzech. Najczęściej występujące drzewa na pastwisku spasanym przez owce to dzika grusza i jabłoń. Gospodarstwo wytwarza produkty na bazie owoców i wełny.

Zadrzewione pastwisko i tradycja kulinarna – film przedstawiający pasterzy i ich rodziny, użytkujących na różne sposoby zadrzewione pastwiska w regionach Bakony oraz Balaton na Węgrzech. Film z napisami angielskimi wyprodukowany Gasztróangyal (Gastroangel), Marcsi Borbás.

Dénes Andrea, Papp N, Babai Dániel, Czúcz Bálint, Molnár Zsolt (2012): Wild plants used for food by Hungarian ethnic groups living in the Carpathian Basin. Acta Societatis Botanicorum Poloniae, 81: 381–396.

Varga, Anna (2017) 'Innovation from the Past.' Silvopastoral Systems in Hungary in the Light of Hungarian Ethnographic Literature. ACTA ETHNOGRAPHICA HUNGARICA, 62 (1). pp. 135–162. ISSN 1216-9803

Styl życia w zgodzie z naturą i rynkiem zbytu

Jeśli chodzi o wysiłki podejmowane w kierunku promowania wolniejszego stylu życia zgodnego z rytmem natury, eksplorujemy bogactwo możliwości na podstawie prowadzonych obserwacji stylu życia w bliskości z naturą i wprowadzaniu nowych koncepcji wynikających z tych obserwacji. Lokalne tradycje wspominane są przy okazji dyskusji dotyczących tych koncepcji i również przyczyniają się do poprawy jakości życia. Produkcja, konsumpcja, czy wprowadzanie na rynek niepasteryzowanego octu o właściwościach dobroczynnych dla zdrowia, powstałego z owoców dzikich drzew/krzewów rosnących na leśnych pastwiskach zyskały na popularności wraz z takimi produktami jak dżemy czy soki owocowe. Wełna owcza produkowana w gospodarstwie wykorzystywana jest do celów edukacyjnych oraz produkcji unikatowych wyrobów, np. biżuterii. Jest wysokiej jakości materiałem, jednocześnie przyjaznym dla środowiska. Produkty z dzikich owoców stanowią element tradycyjnej lokalnej gastronomii, jak również dobry przykład żywności typu „slow food”. Jeśli chodzi o wady, niewystarczająca ilość czasu by zająć się zarówno produkcją surowca jak i wyrobami artystycznymi skutkuje produkcją na niewielką skalę, warto jednak podkreślić tu wysoką jakość otrzymywanych produktów. Cena wełny powstającej w wyniku wielu godzin ciężkiej pracy sprawia, że może sobie na nią pozwolić niewielka grupa konsumentów. Tak samo więc jak w przypadku produktów otrzymywanych z dzikich owoców – a nawet w większym stopniu – mogą pojawić się problemy z rynkiem zbytu. Pomimo dużego zainteresowania konsumentów i wysokiej jakości produktów wełnianych, trudno jest im konkurować z tańszymi importowanymi produktami, zazwyczaj ropopochodnymi.

ANNA VARGA^{1,2} EMESE FRECOT (VÁCZA-KŐ MAJOR) ANDREA VITYI¹

Soproni Egyetem Kooperációs Kutatási Központ Nonprofit Kft.

(SoE-KKK), Sopron, Bajcsy-Zs. u.4.

MTA ÖK Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.

varga.anna@gmail.com, vityi.andrea@uni-sopron.hu

Redaktor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

LISTOPAD 2018

Ulotka przygotowana w ramach projektu AFINET. Mimo iż materiał opracowany został na podstawie najlepszych dostępnych informacji, zarówno autor jak i UE w żadnym wypadku nie ponosi odpowiedzialności za poniesione straty, szkody lub obrażenia bezpośrednie bądź pośrednio związane z powyższym raportem